

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ з основної діяльності

ЗДО № 6 «Зіронька»

06 вересня 2025 року № 85/2025-о

Положення
про запобігання і протидію насильству та жорсткому поведженню
з дітьми в ЗДО № 6 «Зіронька»

1. Загальні положення

1.1. Це Положення про запобігання і протидію насильству і жорсткому поведженню з дітьми (далі – Положення) в закладі дошкільної освіти ((далі – ЗДО) розроблено з метою забезпечення функціонування ефективної системи унеможливлення будь-якого виду насильства та жорсткого поведження з дітьми, створення у ЗДО середовища, вільного від насильства і жорсткого поведження, формування культури нульової толерантності до будь-яких проявів насильства щодо дитини.

Положення регулює питання організації захисту дітей від різних форм насильства та жорсткого поведження з дітьми у ЗДО.

1.2. Положення передбачає:

- запровадження системи інформування про випадки або підозру на випадки насильства та жорсткого поведження з дітьми;
- оперативний розгляд та реагування на всі повідомлення про випадки насильства;
- створення безпечного, інклюзивного, психоемоційно комфортного освітнього середовища;
- формування у працівників ЗДО відповідального ставлення до недопущення насильства;
- поширення інформації про механізми захисту прав дитини серед усіх учасників освітнього процесу.

1.3. Це Положення розроблено відповідно до Типової програми унеможливлення насильства та жорсткого поведження з дітьми, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04 червня 2025 р. № 658, а також із урахуванням: Сімейного кодексу України, Законів України «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», «Про протидію булінгу (цькуванню)» (зі змінами), ООН про права дитини (ратифікована Україною 1991 р.), інших нормативно-правових актів у сфері захисту прав дитини.

1.4. Метою Положення є визначення механізмів створення у ЗДО безпечного середовища, у якому гарантується захист прав і свобод дитини, попередження будь-яких форм насильства, жорсткого поведження, булінгу, дискримінації, приниження честі й гідності дитини незалежно від обставин і місця перебування.

1.5. Сфера застосування Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу: адміністрацію ЗДО, педагогічних працівників та технічних працівників, дітей, батьків або законних представників вихованців, а також осіб і організації, які взаємодіють із ЗДО на договірних або партнерських засадах.

1.6. Вимоги Положення є обов'язковими для виконання всіма працівниками ЗДО незалежно від займаної посади, а також залученими фахівцями, які контактують із дітьми під час освітнього процесу, проведення занять, ігор, прогулянок, організації харчування, відпочинку, екскурсій, перебування в укритті, під час евакуацій чи тимчасового переміщення.

1.7. Дія Положення охоплює всі ситуації взаємодії з дітьми у межах діяльності ЗДО, зокрема під час освітньої, виховної, ігрової, оздоровчої роботи у тому числі в умовах воєнного стану, перебування в укріпті тощо.

1.8. Основні терміни:

безпечне освітнє середовище – сукупність умов у закладі, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпеки харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (булінг (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин;

здорове освітнє середовище – сукупність умов, заходів і правил у закладі, що спрямовані на формування культури здорового способу життя (знань, навичок, здатності та усвідомленої потреби) в усіх учасників освітнього процесу і зміцнення здоров'я здобувачів освіти у безпечному освітньому середовищі, зокрема шляхом організації оптимального розподілу рухової активності, фізичних та інтелектуальних навантажень і відпочинку, психологічного та/або психолого-педагогічного супроводу, формування культури особистої гігієни, здорового харчування, безпекового, екологічного мислення та поведінки, у тому числі в інформаційному (зокрема цифровому) середовищі, культури діалогу та ненасильницької, безконфліктної комунікації, проведення профілактичних і просвітницьких заходів, застосування ергономічних підходів у створенні освітнього середовища;

жорстоке поводження з дитиною – будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, насильства за ознакою статі, булінгу (цькування), мобінгу (цькування), а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини;

насильство – будь-які умисні діяння, що вчиняються всупереч волі, бажання або без згоди особи та порушують її права, свободи, законні інтереси або перешкоджають виконанню нею визначених законодавством обов'язків;

фізичне насильство – форма насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру;

психологічне насильство – форма насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

сексуальне насильство – форма насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

економічне насильство – форма насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з

лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру; *Стаття 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»*

систематичність – вчинення насильства два і більше разів протягом року;

посадова особа – керівник та працівники закладу, у тому числі педагогічні працівники, медичні працівники, тренери та інші працівники, які взаємодіють з дітьми;

булінг (цькування) – психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або дитиною стосовно іншого учасника одного колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків;

мобінг – тип відносин між дітьми, при яких існує група агресорів, які систематично переслідують жертву з метою морального, психологічного, фізичного виключення її з групи, закладу, що включають дорікання лайку, образи;

колектив – група з двох або більше осіб, які об'єднані (організовані) відповідно до законодавства з метою здобуття освіти, тренування, творчості, оздоровлення, відпочинку, лікування тощо та не перебувають між собою у трудових відносинах;

програма для дитини або іншої особи, яка вчинила булінг (цькування) – комплекс заходів, що формується на основі результатів оцінки ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки особи, яка вчинила булінг (цькування), формування у неї нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків

програма для дитини або іншої особи, яка постраждала від булінгу (цькування) або стала його свідком – комплекс заходів, спрямованих на позбавлення емоційної залежності, невпевненості у собі та формування у особи, яка постраждала від булінгу (цькування) або стала його свідком, здатності відстоювати власну гідність, захищати свої права у приватних стосунках, у тому числі за допомогою уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування

2. Основні завдання

2.1. Основними завданнями Положення є:

- формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення; формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками;
- унеможливлення насильства, жорстокого поводження з дитиною, її дискримінації за будь-якими ознаками, приниження її честі та гідності;
- здійснення аналізу ситуації у ЗДО (фізичного та емоційно-психологічного середовища);
- вироблення офіційної позиції нетерпимості у ЗДО щодо усіх форм насильства та інформування про неї всіх учасників освітнього процесу;
- розроблення правил поведінки для всіх учасників освітнього процесу – вихованців, батьків, педагогічних працівників та інформування про них;
- визначення обов'язків та відповідальності учасників освітнього процесу щодо створення та дотримання безпечної поведінки в закладі;
- проведення інструктажів всім працівникам ЗДО.

3. Директор закладу

3.1. Директор ЗДО:

- затверджує дане Положення з урахуванням Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та Порядку реагування на випадки

наси́льства та жорстокого поводження з дітьми, затверджених Кабінетом Міністрів України, забезпечує його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників закладу та здійснює контроль за його виконанням;

- розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною в закладі протягом однієї доби з моменту надходження та у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей;

- сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб;

- скликає засідання комісії з розгляду випадку насильства та жорстокого поводження з дитиною (далі – комісія) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання Повідомлення.

4. Права і обов'язки учасників освітнього процесу у питаннях запобігання і протидії насильства та жорстокого поводження з дітьми

4.1. Вихованці закладу:

4.1.1. Мають право на:

- безпечне, здорове та інклюзивне чи спеціальне освітнє середовище; повагу людської гідності;

- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти;

- проходження відповідної програми для осіб, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження.

4.1.2. Зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;

- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;

- повідомляти керівництво закладу або педагогічних працівників про факти насильства або жорстокого поводження з дітьми, а також стосовно інших учасників освітнього процесу.

4.2. Працівники закладу:

4.2.1. Мають право на:

- захист професійної честі та гідності;

- працю у безпечному та здоровому освітньому середовищі;

- захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

4.2.2. Зобов'язані:

- сприяти розвитку здібностей вихованців закладу, дбати про їхнє фізичне і психічне здоров'я, брати участь у забезпеченні та розвитку безпечного, здорового та інклюзивного чи спеціального освітнього середовища;

- дотримуватися педагогічної етики;

- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;

- не допускати насильства, жорстокого поводження з дитиною, її дискримінації за будь-якими ознаками, приниження її честі та гідності;

- у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до органів Національної поліції України;
- повідомити директора закладу та принаймні одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження;
- у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною директором закладу – невідкладно повідомити про це засновника закладу освіти та/або уповноважений ним орган (особу).

4.3. Батьки вихованців закладу:

4.3.1. Мають право:

- захищати відповідно до законодавства права та законні інтереси своїх дітей;
- отримувати інформацію про діяльність закладу, результати набуття вихованцями компетентностей, визначених Базовим компонентом дошкільної освіти, результати систематичного внутрішнього моніторингу стану і результатів освітньої діяльності, який дозволяє відстежити прогрес кожного вихованця;
- подавати директору ЗДО (у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною директором закладу – засновнику закладу та/або уповноваженому ним органу (особі) усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною, а також стосовно інших учасників освітнього процесу, вимагати невідкладного (протягом однієї доби з моменту надходження) реагування на такі випадки;
- отримувати інформацію щодо порядку та умов проходження їхньою дитиною, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, відповідних програм для таких осіб.

4.3.2. Зобов'язані:

- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;
- формувати у дітей усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України;
- сприяти створенню та розвитку в закладі безпечного, здорового та інклюзивного чи спеціального освітнього середовища;
- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства.

5. Відповідальність осіб, причетних до насильства, жорстокого поводження.

- 5.1. Особи, які вчинили насильство чи жорстокість по відношенню до вихованців закладу притягуються до відповідальності, згідно чинного законодавства.
- 5.2. Неповідомлення директором закладу уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу – тягне за собою відповідальність, згідно чинного законодавства. (стаття 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення)

6. Превентивні заходи

6.1. У ЗДО впроваджуються системні превентивні заходи, спрямовані на попередження будь-яких форм насильства, жорстокого поводження, булінгу та дискримінації щодо дітей.

6.2. До основних превентивних заходів належать:

- Затвердження та систематичний перегляд локального Положення: оновлення і затвердження даного Положення відповідно до вимог чинного законодавства та Типової програми, регулярний перегляд положень з урахуванням змін нормативної бази, потреб і досвіду роботи ЗДО; оприлюднення Положення для всіх учасників освітнього процесу, забезпечення доступності документа.

- Введення стандартних форм документації: використання форми первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини.

- Проведення регулярної оцінки ризиків: щорічне (або частіше, за потреби) вивчення середовища, умов перебування дітей, особливостей взаємодії персоналу та вихованців для виявлення потенційних ризиків виникнення насильства чи жорстокого поводження; залучення до оцінки ризиків практичного психолога, батьківської громадськості, вихователів.

- Вивчення кандидатів на посади, які передбачають роботу з дітьми: перевірка відсутності у кандидатів судимостей за злочини проти дітей, вимога надання відповідних довідок; проведення співбесіди з елементами ситуативного опитування щодо ставлення до дітей, емоційного контролю, реакції на конфліктні ситуації; рекомендаційний відбір – запит рекомендацій з попередніх місць роботи (за наявності).

- Організація просвітницької та профілактичної роботи: проведення тематичних тренінгів, семінарів, інтерактивних занять для працівників щодо виявлення, профілактики та реагування на випадки насильства; впровадження занять, ігор, діалогів, казкотерапії, занять з елементами розвитку емоційного інтелекту для дітей з метою формування навичок безпечної поведінки, уміння розпізнавати та повідомляти про небезпечні ситуації; організація інформаційних сесій, консультацій для батьків щодо питань захисту прав дитини, відповідальності за недопущення насильства та форм взаємодії з закладом у випадку підозри на порушення прав дитини; розповсюдження інформаційних матеріалів (буклетів, плакатів, пам'яток із контактами служб допомоги), розміщення їх у доступних місцях у ЗДО.

- Інформування всіх учасників освітнього процесу: проведення зборів, консультацій, інформаційних кампаній для батьків або законних представників щодо політики ЗДО у сфері унеможливлення насильства, алгоритмів дій у разі виявлення підозрілих ситуацій; введення елементів навчання дітей доступними для віку засобами (наприклад, через ігри, мультфільми, бесіди), спрямованих на формування навичок розпізнавання та повідомлення про загрози.

- Постійний моніторинг і самоперевірка ефективності превентивних заходів: регулярний аналіз впроваджених профілактичних заходів, оцінка ефективності системи реагування, виявлення проблемних аспектів і шляхів їх усунення; проведення анкетування, опитування дітей (у доступній формі), батьків, працівників щодо відчуття безпеки, довіри до системи інформування та реагування; удосконалення превентивних заходів відповідно до зворотного зв'язку, результатів моніторингу й актуальних потреб ЗДО.

7. Прикінцеві положення.

7.1. затверджується наказом директора закладу і є обов'язковими до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

7.2. Учасники освітнього процесу мають бути ознайомлені з порядком захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження у закладі.